

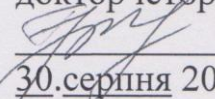
ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА
Кафедра теорії та історії держави і права

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ПРАВА

Освітньо-професійна програма другого рівня вищої освіти
за спеціальністю 081 «Право»

Розробник: д.ю.н., доц. Луцький Р.П.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та історії держави і права юридичного факультету університету від 30 серпня 2018 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри
доктор історичних наук, доцент
 Т.І. Гуменюк
30.серпня 2018 р.

ВСТУП

Мета: формування загальнонаукових поглядів, знань про право, юридичну компаративістику, правові системи сучасності.

Завдання: поглиблене вивчення у проблемному плані такого важливого соціального інституту, право, його сутності, головних ознак та основних напрямків розвитку. Найбільша частина цієї навчальної дисципліни передбачає вивчення порівняльного правознавства, основних правових систем сучасності.

Навчальна дисципліна спрямована на висвітлення феномена права з позиції зміни нашого світогляду, зорієнтованого на загальнолюдські проблеми й ідеали, загально визнані гуманістичні ідеї.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми магістри повинні: **знати:** як з'ясувати характер та зміст теоретичного знання (у тому числі юридичного), його специфіку та функції; як практично реалізувати загальнотеоретичні юридичні знання; як втілити специфіку викладання та вивчення загальнотеоретичної юридичної науки; як сформулювати загальноюридичні догми; як взаємодіє теорії та практики в дійсності на прикладі державно-правової дійсності України останніх років незалежності.

- **вміти:** всебічно охарактеризувати загальнотеоретичні поняття і категорії права; виявити основні напрямки, правові засоби побудови сучасної системи права; надавати теоретико-правову характеристику правовим системам сучасності; визначити їхні принципи та функції; обґрунтувати, підібрати або самостійно сконструювати засоби засвоєння проблемних теоретико-практичних знань про державно-правові явища, їх особливості в різних правових системах світу; сформулювати та пояснити складні юридичні поняття і категорії розкриваючи їх сутність; надавати правильну оцінку державно-правовим явищам сучасної Української держави та розкривати специфіку їх формування та розвитку.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	освітній ступінь магістр спеціальність 081 «Право»	Нормативна	
Кількість модулів – 2		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год.; самостійної роботи – 3	кваліфікація магістр права	18 год.	4 год.
		Семінарські	
		12 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		30 год.	54 год.
		Вид контролю: залік – 1-й сем.	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/1

для заочної форми навчання – 1/2

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студентів на семінарських заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС.

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ЄКТС
90-100 балів	5 «відмінно»	A
80-89 балів	4 «дуже добре»	B
65-79 балів	4 «добре»	C
55-64 бали	3 «задовільно»	D
50-54 бали	3 «достатньо»	E

35-49 балів	2 «незадовільно»	FX
1-34 бали	2 «неприйнятно»	F

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Лекції із застосуванням мультимедійного проектора, робота в Інтернеті, складання схем, таблиць.

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздаванням студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, пробуджує у студента активність та увагу при сприйнятті матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він одержав від викладача.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування. Після висвітлення проблеми (при використанні проблемних лекцій) або стислого викладання матеріалу (при використанні міні-лекцій) студентам пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 осіб та презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу. Презентації-виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, для демонстрації нових товарів і послуг. Однією з позитивних рис презентації та її переваг при використанні в навчальному процесі є обмін досвідом, який здобули студенти при роботі у певній малій групі.

Семінари-дискусії – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки – це метод розв'язання невідкладних завдань за дуже обмежений час. Сутність його полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією – використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом виконання студентами:

- 1) тестових завдань;
- 2) презентацій і виступів на наукових заходах;
- 3) підсумкового екзамену у тестовій формі.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ПРАВА: ЗАВДАННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ, СУТНІСТЬ ТА СИСТЕМА

ТЕМА 1. Загальна характеристика сучасних проблем теорії права, як системи знань про основні закономірності функціонування права

Характеристика предмета теорії права. Теорія права в системі суспільних та юридичних наук. Проблеми зв'язку теорії права із суспільною практикою. Методологія теорії права та її роль у пізнанні державно-правових явищ. Значення теорії права в сучасних умовах розвитку нашого суспільства. Основні проблеми дослідження правової дійсності на сучасному етапі: філософські і світоглядні, морально-етичні, політичні, юридичні.

ТЕМА 2. Проблеми сутності та походження права

Причини, умови та закономірності виникнення права. Методологічні основи визначення сутності права. Розуміння сутності права у світовій і вітчизняній юриспруденції. Теорія юридичного позитивізму. Нормативістська теорія права. Соціологічна теорія права. Психологічна теорія права. Теорія

природного права. Теорія широкого розуміння права. Інтегративний підхід до розуміння сутності права. Проблема вироблення універсального визначення поняття права. Соціальне призначення права і його сутнісні характеристики. Методологічні проблеми співвідношення права і закону. Поняття принципів права і їх класифікація. Форми існування принципів права. Закріплення загальносоціальних і спеціально-юридичних принципів права в Конституції України. Проблеми функціонування права. Характеристика загальносоціальних і спеціально-юридичних функцій права та форми їх реалізації. Соціальна цінність права.

ТЕМА 3. Особливості співвідношення системи права і системи законодавства

Системність як одна з визначальних характеристик права. Поняття і зміст системи права. Структура системи права та її складові – галузі, підгалузі та інститути. Предмет і метод правового регулювання як підстави побудови системи права. Проблеми співвідношення міжнародного і національного права, матеріального і процесуального права, публічного і приватного права. Співвідношення системи права і системи законодавства. Система законодавства як формальне вираження системи права. Будова системи законодавства: горизонтальна (галузева) та вертикальна (ієрархічна). Поняття і ознаки нормативно-правового акту як складового елемента системи законодавства. Класифікація нормативно-правових актів. Чинність нормативно-правових актів. Проблеми систематизації нормативно-правових актів.

ТЕМА 4. Проблеми вираження норм права в правових актах сучасності

Поняття, ознаки, функції та види соціальних норм. Нормативність як одна з провідних характеристик права. Поняття і суть норми права. Місце норм права в системі соціальних норм. Ознаки правових норм, що відрізняють їх від інших норм регулювання суспільно значущої поведінки. Класифікація правових норм. Структура правової норми та проблеми її побудови. Логічна

зумовленість будови правових норм. Проблеми формального вираження структури норми права в нормативно-правових актах.

ТЕМА 5. Особливості співвідношення поняття «форма» та «джерело» права

Формальна визначеність як одна з найважливіших властивостей права. Проблеми визначення форм і джерел права, існуючі підходи. Співвідношення поняття «форма» та «джерело» права. Основні види форм (джерел) права. Особливості джерел права сучасних правових систем. Основні форми (джерела) права в Україні. Проблеми співвідношення правотворчості і правоутворення. Принципи правотворчості. Стадії (етапи) правотворчого процесу. Проблеми забезпечення правотворчої діяльності та її оптимізації. Проблеми вдосконалення юридичної техніки.

Змістовий модуль II. ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ, РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

ТЕМА 6. Проблеми правовідносин сучасності

Поняття, основні ознаки і передумови правових відносин. Структура правових відносин. Суб'єктивні права та юридичні обов'язки учасників як юридичний зміст правових відносин. Класифікація правових відносин. Поняття і види суб'єктів правових відносин. Структура право-суб'єктності фізичних і юридичних осіб. Поняття об'єктів правових відносин, їх роль і місце в правових відносинах. Класифікація об'єктів. Поняття юридичних фактів та їх призначення. Класифікація юридичних фактів. Конкретизація юридичних фактів. Місце юридичних фактів у механізмі правового регулювання.

ТЕМА 7. Теоретичні і практичні проблеми правового регулювання

Необхідність і закономірність соціальної регламентації суспільних відносин. Право в системі соціального нормативного регулювання. Дія права. Правовий вплив і правове регулювання, їх співвідношення. Предмет, методи,

способи і типи правового регулювання. Засоби правового регулювання. Стимули і обмеження як специфічні інформаційно-психологічні засоби правового регулювання, їх поняття і природа. Поняття і характеристика основних стадій правового регулювання. Механізм правового регулювання, існуючі підходи до розкриття його сутності, елементного складу і функціонування. Проблеми ефективності права і правового регулювання. Вдосконалення механізму правового регулювання в сучасній Україні.

ТЕМА 8. Проблеми правореалізації

Правове регулювання і правореалізація: співвідношення і взаємодія. Поняття і суть реалізації права як кінцевої мети правового регулювання. Особливості правореалізації у сучасних правових системах. Форми безпосередньої правореалізації: виконання, дотримання і використання. Поняття механізму правореалізації. Підходи до правозастосування. Поняття і основні ознаки правозастосування як особливої форми реалізації норм права. Підстави і необхідність правозастосування. Стадії процесу право-застосування. Умови і юридичні гарантії законного і обґрунтованого застосування права. Механізм правозастосування. Необхідність тлумачення правових норм. Основні способи і види тлумачення права. Прогалини в законодавстві: поняття, причини виникнення і способи їх подолання.

ТЕМА 9. Поведінка у правовій сфері як безпосередній об'єкт правового регулювання

Поведінка особи і право. Поведінка у правовій сфері як безпосередній об'єкт правового регулювання. Поняття правової поведінки та її основні ознаки. Критерії класифікації правової поведінки. Поняття і склад правового вчинку. Поняття, ознаки і суть правомірної поведінки. Правомірна поведінка як мета державно-правового регулювання. Види правомірної поведінки. Поняття і ознаки правопорушення. Юридичний склад правопорушення як сукупність його суб'єктивних і об'єктивних характеристик. Види правопорушень. Поняття

і ознаки злочину. Поняття і види проступків, їх характеристика. Соціальні причини правопорушень. Проблеми попередження правопорушень.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Лекції	Семін. заняття	Самост. роботу	Підсум. конгр.	Всього годин
Змістовий модуль I. ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ПРАВА: ЗАВДАННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ, СУТНІСТЬ ТА СИСТЕМА						
1.	Загальна характеристика сучасних проблем теорії права, як системи знань про основні закономірності функціонування права	2	2	4	-	7
2.	Проблеми сутності та походження права	2		4	-	7
3.	Особливості співвідношення системи права і системи законодавства	2	2	4	-	7
4.	Проблеми вираження норм права в правових актах сучасності	2		4	-	7
5.	Особливості співвідношення поняття «форма» та «джерело» права	2		4	-	6
Змістовий модуль II. ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ, РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ						
6.	Проблеми правовідносин сучасності	2	2	2	-	6
7.	Теоретичні і практичні проблеми правового регулювання	2	2	2	-	6
8.	Проблеми правореалізації	2	2	2	-	6
9.	Поведінка у правовій сфері як безпосередній об'єкт правового регулювання	2	2	4	-	8
Всього за IV семестр		18	12	30	30	90

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Алексеев С.С. Общая теория права: учеб./ С.С. Алексеев.– М.: Проспект, 2009. – 576 с.
2. Великий енциклопедичний юридичний словник / За ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: «Вид-во «Юридична думка», 2012. – 1020 с.
3. Загальна теорія держави і права: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / [М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.]; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. – Х : Право, 2009. – 584 с.
4. Марченко М.Н. Проблемы теории государства и права: [учебник] / Марченко М.Н. – М.: Проспект, 2016. – 768
5. Машков А. Проблемы теории держави і права. Основи: Курс лекцій – К.: К.І.С., 2008. – 470 с.
6. Ситар І. Загальнотеоретична характеристика англо-американської правової сім'ї та право британської співдружності / І. М. Ситар. – Львів: Західно-український консалтинг центр, 2012. – 259 с.
7. Оніщенко Н.М. Соціальний вимір правової системи: реалії та перспективи: монографія / Н. М. Оніщенко, Н. М. Пархоменко. – Київ: Юридична думка, 2011. – 175 с.
8. Овчинников А.И. Современная теория толкования права: классический и неклассический подходы/ А.И. Овчинников С.П. Овчинникова // Юристъ-Правоведъ. – 2007. – № 1 (20). – С. 102–110.
9. Проблемы общей теории права и государства: учебник для вузов; под общ. ред. В.С. Нерсесянца. – М. : НОРМА, 2001. – 832 с.
10. Порівняльне правознавство / За ред. В. Ткаченка. – Х.: Право, 2003. – 135 с.

11. Порівняльне правознавство / Відп. ред. В. Н. Денисов. – К, 2003. – 345 с.
12. Скрипнюк О. Принципи соціальної та правової держави: єдність чи конфронтація? // Людина і політика. – 2011. – № 1. – С. 137-143.
13. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.
14. Правові системи сучасності: (західна традиція права): навчальний посібник / І. М. Ситар. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2009. – 407 с.
15. Леже Р. Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой подход / Раймон Леже. – М.: Волтерс Клувер, 2010. – 592 с.
16. Марченко М. Н. Правовые системы современного мира / М. Н. Марченко. – М.: Зерцало-М, 2008. – 528 с.
17. Правовые системы стран мира: Энцикл. Справочник / Отв. ред. А. Сухарев. – М., 2000. – 569 с.
18. Давид Р. Основные правовые системы современности / Р. Давид. – М., 1996. – 651 с.
19. Решетников Ф. Правовые системы стран мира: Справочник / Ф. Решетников. – М., 1993. – 236 с.
20. Філософія права / За ред. Дж. Фейнберга, Дж. Коулмена ; пер. з англ. – К.: Основи, 2007. – 1256 с.
21. Фуллер Лон Л. Мораль права / Лон Л. Фуллер ; пер. з англ. – К. : Сфера, 1999. – 232 с.
22. Халфина Р.О. Общее учение о правоотношении. – М.: Юридическая литература, 1974. – 348 с.
23. Цвік М. Про сучасне праворозуміння / М. Цвік // Вісник Академії правових наук України. – 2001. – № 4 (27). – С. 3–13.
24. Чернобель Г.Т. Структура норм и механизм их действия (логические аспекты) / Г.Т. Чернобель // Правоведение. – 1983. – № 6. – С. 40-47.

25. Шаповал В. Верховенство права: міфи і реалії пострадянського праворозуміння / В. Шаповал // Українське право. – 2006. – № 1. – С. 30–33.

Додаткова література:

26. Актуальні проблеми теорії держави та права: навч. посіб. / П.В. Волвенко, Л.М. Князькова, О.С. Туренко та ін. – Донецьк : Норд Комп'ютер, 2007. – 75 с.

27. Барабаш Ю. Роль Верховної Ради України у розв'язанні державно-правових конфліктів на сучасному етапі державотворення / Ю. Барабаш // Вісник Академії правових наук України. – 2015. – № 1(40). – С. 55–63.

28. Бачинин В.А. Энциклопедия философии и социологии права / Бачинин В.А. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2006. – 1093 с.

29. Берман Г. Западная традиция права: эпоха формирования / Г. Берман. – М., 1999.

30. Бребан Г. Французское административное право / Г. Бребан. – М., 1988. – 218 с.

31. Безбах В. Советское и иностранное гражданское право / В. Безбах. – М., 1989. – 164 с.

32. Буткевич В. Г. Міжнародне право: основні галузі / В. Г. Буткевич. – К., 2004. – 147 с.

33. Ведель Ж. Административное право Франции / Ж. Ведель. – М., 1973.

34. Жалинский А. Введение в немецкое право / А. Жалинский. – М., 2001.

35. Зенин И. А. Гражданское, торговое право капиталистических стран / И. А. Зенин. – М., 1992.

36. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. Порівняльний аналіз / Ж. Зіллер. – К.:, 1996.

37. Козлов В. А. Проблемы сравнительного правоведения / В. А. Козлов // Правоведение. – 1976. – №2.

38. Козирина А. Административное право зарубежных стран / Козирина А., Штатина М. – М., 2003.

39. Колосов Ю. Международное право / Ю. Колосов. – М., 1995.
40. Кох Х. Международное частное право и сравнительное правоведение / Пер. с нем. Ю. Юмашева. – М., 2001.
51. Луцький Р. П. Особливості співвідношення категорій «правова реальність» та «позитивне право». Наука і освіта XXI століття: матеріали наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 30 квітня 2014 р.). Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківського ун-ту права імені Короля Данила Галицького, 2014. С. 74–79.
52. Луцький Р. П. Позитивне право в європейській правовій думці. Часопис Київського університету права: Український науково-практичний часопис. 2011. № 3. С. 24–27.
59. Луцький Р. П. Позитивне право як явище соціальної дійсності. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: зб. наук. статей. Івано-Франківськ: Прикарпатський нац. ун-т імені Василя Стефаника, 2011. Вип. XXVII. С. 8–13.
60. Луцький Р. П. Позитивне право: зміцнення законності, забезпечення правопорядку та соціальної безпеки. Сьомі юридичні читання: матеріали Міжнар. наук. конф. (м. Київ, 19–20 трав. 2011 р.). Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. С. 173–176.
61. Луцький Р. П. Позитивно-правові засади відбору та карєрного росту судді як прогресивний елемент забезпечення «якості правосуддя» в Україні. Альманах права. Право і прогрес: складові забезпечення в сучасних умовах: Науково-практичний юридичний журнал. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2016. Вип. 7. С. 329–322.
62. Луцький Р. П. Понимание позитивного права ведущими учеными Института государства и права им. В. М. Корецкого Национальной академии наук Украины. Весник БарГУ: Ежеквартальный науч.-практ. журнал. Серия: «Исторические науки и археология. Экономические науки. Юридические науки». Барановичи, 2016. Вып. 4. С. 48–52.

12. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ПРАВА»

Основні електронні ресурси:

1. http://kul.kiev.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=687&It
2. <http://uadocs.exdat.com/docs/index-99798.html>
3. <http://textbooks.net.ua/content/view/4236/35/>
4. http://znaimo.com.ua/Порівняльне_правознавство
5. http://www.pravo.vuzlib.org/book_z1503_page_25.html

Додаткові електронні ресурси:

Адреса веб-сайту	Назва веб-ресурсу
1	2
www.president.gov.ua	Президент України
www.rada.gov.ua	Верховна Рада України
www.kmu.gov.ua	Кабінет Міністрів України
www.ccu.gov.ua	Конституційний Суд України
www.scourt.gov.ua	Верховний Суд України
www.sc.gov.ua/	Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ
www.arbitr.gov.ua	Вищий Господарський Суд України
www.ombudsman.kiev.ua	Уповноважений Верховної Ради України з прав людини
www.rainbow.gov.ua	Рада національної безпеки та оборони України
www.minjust.gov.ua	Міністерство юстиції України
www.vru.gov.ua	Вища рада юстиції України
www.gp.gov.ua	Генеральна прокуратура України
www.cvk.gov.ua	Центральна виборча комісія України
www.uba.kiev.ua	Асоціація правників України
www.pravosud.org.ua	Українське правосуддя
www.nplu.kiev.ua	Національна парламентська бібліотека України
www.uamedia.visti.net/go	Газета «Голос України»
www.uamedia.visti.net/uk	Газета «Урядовий кур'єр»
www.pravo.biz.ua	Електронна бібліотека з правознавства
www.pravo.org.ua	Центр політико-правових реформ
www.chitalka.info	Електронні підручники он-лайн/ Право
www.uapravo.org	Правовий журнал
www.nau.kiev.ua	Нормативні акти України - законодавство для
www.pravoved.com.ua	Спеціалізований ресурс для правників
www.lawyer.org.ua	Корпорація «Юриспруденція он-лайн»

www.legality.kiev.ua	Інститут проблем законодавства
www.khpg.org	Харківська правозахисна група
www.vybor.8m.com	Судові проблеми (інформація про судову систему, як поводитися в суді, як написати скаргу до Європейського Суду з прав людини)
www.pension.kiev.ua	Пенсійне забезпечення в Україні
legalpro.hypermart.net	Правовий захист (Рішення Конституційного Суду
www.uapravo.org	UAravo (Сайт корисної правової інформації: є методичні матеріали, закони, юридичні консультації тощо)
www.whoiswho.com.ua	«Хто є хто в Україні?» (Сайт пропонує необхідну контактну інформацію про органи державної влади. Надається довідкова інформація з номерами телефонів, адресами, біографіями чиновників тощо)
www.helsinki.org.ua	Українська Гельсінська спілка з прав людини
www.u21.org.ua	Юрист XXI століття
www.accent.kiev.ua	Політична та економічна інформація про Україну
www.sudova-	Судові рішення
www.coe.kiev.ua	Рішення Європейського суду
www.legal.com.ua	Інформаційно-пошукова система по законодавству